

Розділ 1

У хатинці під солом'яною стріхою

Венні розбудило Зелене Мишеня. Воно сиділо на подушці та гладило її щоку тонкою холодною лапкою. Венні солодко позіхнула й перевернулася на другий бік.

— Он як! Ледащо невдячне, лежебока! — накинулося на неї з докорами Зелене Мишеня. — Скільки можна спати? Поглянь, як гарненько світить сонечко! Окрім того, я добряче зголоділо. — І Зелене Мишеня поплескало себе лапкою по кругленькому животику.

Мишеня було яскраво-зелене, геть усе — з голови й до кінчика хвоста. Шерстинки у промінні сонця так і вилискували смарагдом, а вуса на мордочці нагадували свіжу зелену хвою.

— Я таке вродилось одне на світі! — частенько вихвалялося Зелене Мишеня. — От лиш подумати: ну що таке інші миші й мишенята? Дивитися нудно. Суцільна сірість. А от я — інша справа!

— Вене, — сонним голосом покликала Венні. — Ти ще спиш? Прокидайся вже... Спускайся до нас. От-от прийде Смиринка.

Із сінника драбиною спустився кароокій хлопчик. П'ятірнею провів по скуйовдженому волоссю — посипалися сухі травинки.

— І справді, куди це поділася Смиринка? — невдоволено пробурчало Мишеня. — Зараз саме час поспідати сповненому поваги до себе Мишеняті.

Рипнули низенькі дверцята, і до халупки увійшла худенька, невигажливо вбрана дівчина.

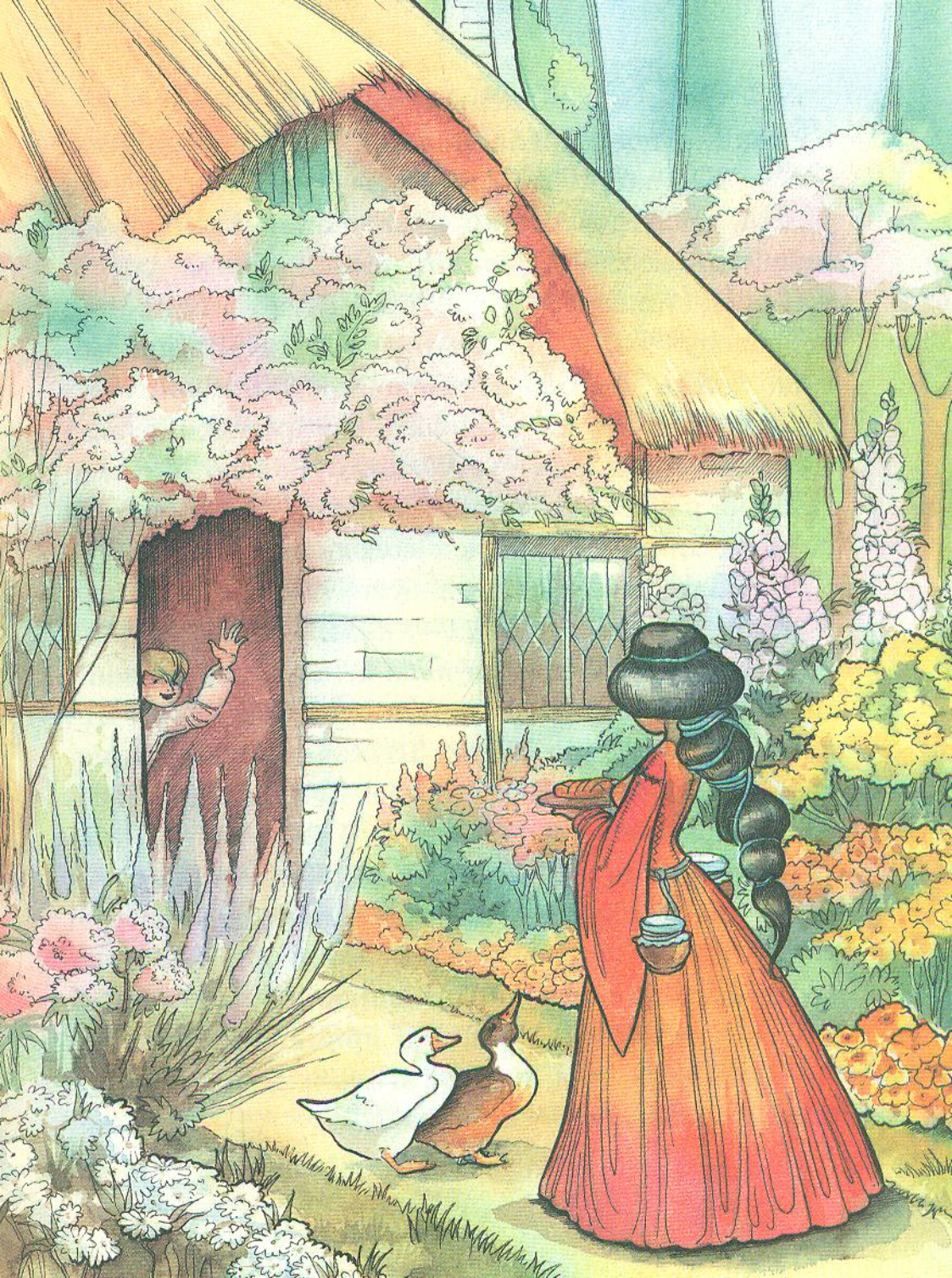
Це була Смиринка. Її ніжне обличчя сяяло тихою красою. Але в глибині прозорих зелених очей зацаїлися смуток і тривога.

До пояса Смиринки були прив'язані два череп'яні горнятка. Дівчина прислужувала на кухні в палаці короля Трагімора. І ніколи не приходила до маленької хатинки під солом'яною стріхою, не наповнивши горнятка чимось смачним. От і зараз вона налила в миску густої юшки й поклала на старий надщерблений таріль шматки солодкого пирога.

Зелене Мишеня спритно видерлося на дерев'яний черевик Венні.

— Гей, дівчиську! — нетерпляче вигукнуло Мишеня. — Не забудь залишити мені найласіший шматочок.

— Тобі аби їсти з ранку до ночі, — засміялася Венні. — Скоро вже станеш такий, що й у шкуру не потовпишся!

— Їжте, мої рідненькі, тут усім вистачить,—
Смиринка поцілувала Венні й сіла на ослінчик.

— Бідолашні мої сирітки,— промовила Смиринка, і від її усмішки в маленькій хатці немов посвітлішало.— Сьогодні рівно десять років, як вас знайшов мудрий Вічний Шукач. Від ранку до заходу сонця він невтомно ходить шляхами і знаходить усе, що втрачено, забуто, покинуто...

Діти нічого не відповіли Смиринці, дружно сьорбаючи з миски густу юшку. Зелене Мишеня залізло на стіл і двома лапками запхало собі до рота чималий кавалок солодкого пирога.

— Дякувати Богу, ви були тоді ще маленькі й нічого не пам'ятаєте...— казала далі Смиринка.— Страшна моровиця напала того року на наше містечко. Не встигали ховати померлих. Тебе, мій хлопчику, знайшов Вічний Шукач у густому ялинику, ледве живого. Дали тобі ім'я Вен, що означає нашою говіркою — сирота. І тебе, моя дівчинко, теж знайшов Вічний Шукач. Ти лежала серед квітів на лісовій галявині. Він страшенно злякався, подумав, що ти померла. Та коли він схилився над тобою, ти зітхнула й розплющила очі. Вічний Шукач узяв тебе на руки та приніс до міста. Добрі люди прихистили тебе й дали ім'я — Венні. Воно і зрозуміло — сирітка...

— Ти сьогодні якась не така, Смиринко,— придивляючись до неї, зауважила Венні.— Ти усміхаєшся, але ж я бачу, тобі щось завдає туги.

— Ні, ні, моя люба,— одвернувшись, промовила Смиринка.— Я така, як завжди.

Смиринка зітхнула й підвелася з ослінчика.

— Мушу йти до палацу, поки головний кухар мене не кинувся. Лаятиме або й геть прожене...

Смиринка поспіхом вийшла з хатинки. Щойно процокотіли по східцях її легенькі підбори, як у вікно зазирнула бабуся у бідному, але охайному очіпку.

Це була старенька Амрита, їхня сусідка. Вона жила неподалік і частенько навідувалася до Вена й Венні. Бабуся поставила на підвіконня кошик, повний стиглих блискучих слив.

— Солодкі, як твій цукор. Їжте на здоров'я,— припросила старенька.— А ще послушайте, мої любесенькі, що я вам скажу. Сьогодні нікому не одчиняйте двері. Ходить містом жебрачка-сіромаха. Подейкують, вона хвора на проказу, вся у струпах та в корості. Просить хоч ковток води, але люди бояться її, сахаються або женуть геть...

— Може, і моя матуся отак ходила від хати до хати і простягала руку,— тихо промовила Венні, й раптом гіркі сльози бризнули їй з очей.

— Не плач, Венні,— Вен кинувся до дівчинки, долонями витер їй мокрі щоки.— Я нікому не дам тебе скривдити. А коли підростемо, ми з тобою одружимося, правда ж, Венні?

— Авжеж,— відповіла Венні, ясно усміхаючись крізь сльози.— Неодмінно одружимося, Вене, адже ми вже так вирішили.

Зелене Мишеня наїлося й тепер, ледве зводячи дух, вместилося скраєчку на щербатий таріль.

— Одружимося, одружимося... — невдоволено пробурчало воно.— Які дурниці! — Але зараз же поблажливо додало: — Хоча, мабуть, зроблю вам послугу, прийду на весілля.

— Ми будемо тобі дуже раді, правда ж, Вене? — розсміялася Венні.

— Чого зуби шкіриш? — розсердилося Мишеня. Воно було страшенно самолюбне та вразливе.— Небагато хто може похвалитися, що в них на весіллі було Зелене Мишеня. Зелене, наче весняна травичка! Ні, з людьми краще не мати діла. Ви такі нерозумні! Ось будь ласка, вчора вночі Венні, тремтячи від холоду, стояла край шляху зі свічкою в руці. А довкола ні живої душі.

— Вен пішов до лісу по хмиз і припізнівся,— тихо сказала Венні.— Я злякалася, що він заблукав у хащах.

— Не кажи про те, чого не тямиш, Зелене Мишеня,— серйозно додав Вен.— Я ж і справді згубив стежку в лісі, подався манівцями. Але, побачивши здалеку вогник свічки Венні, миттю вибрався на шлях.

— Ну, я бачу, тут мене ніхто не шанує,— ображено пробурчало Зелене Мишеня. Відтак скочило на поріг і зникло в придорожніх куцах.

— Дивися, Вене,— скрикнула Венні й перегнулася через підвіконня.— Дивися, хто йде! Здається, це та сама жебрачка.

Дорогою, похнюпивши голову, пленталася жінка, загорнувшись у темний обшарпаний плащ. Її обличчя приховував каптур, насунутий на очі.

— Води... Будь ласка, ковток води... — ледве чутно прошепотіла жінка.— Вмираю від спраги...

Венні зірвалася з місця, зачерпнула череп'яним кухлем води з відерця й кинулася до дверей.

Ще здалеку вона відчула сморід від гнійних струпів. Але, не думаючи ні про що, дівчинка підбігла до жебрачки і простягнула їй кухоль із водою.

Жебрачка відпила ковток, голос її несподівано зміцнів і задзвенів.

— Хай бережи тебе Господь, моє добре дитя! Ще за молодих літ мене вразила ця страшна

недуга. Обличчя та руки вкрилися струпами й виразками. Я була багата, але витратила увесь свій статок, купуючи цілюще зілля. На жаль, жоден лікар не міг мені зарадити. Я перетворилася на страхітливую потвору. Не знаю, скільки років я блукала світом, вбога, у подертім лахмітті. Мені весь час хотілося пити! Але зустрічні проганяли мене з огидою і страхом. Одного разу в глухому лісі я набрела на хижку старого відлюдника. Святий старець сказав мені: «Нещасна! Тебе зцілять жалість і співчуття». Тільки ти одна не злякалася й пошкодувала мене. Я вже відчуваю, як рани мої затагуються, вщухає пекучий біль...

Жінка підвела голову й поглянула на Венні. Дівчинка побачила, що очі жебрачки світяться й сяють, ніби дві яскраві зорі, віддзеркалені в тихій воді, повній місячного сяйва.

Аж раптом налетів рвучкий вітер і здійняв густу хмару куряви. Коли ж пил улігся, жебрачки вже і сліду не стало.

Венні повернулася до хатинки. Вен стояв на порозі та дивився на неї з осудом.

— Розумієш, вона наче рукою торкнулася мого серця,— спробувала пояснити Венні.— І я не змогла...